

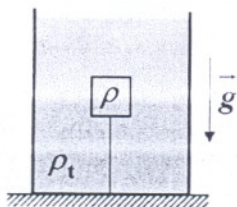

VII
РАЗРЕД

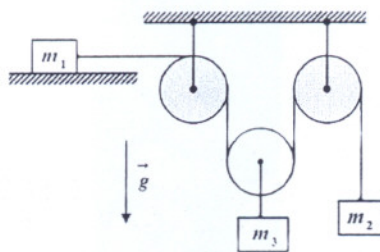
Друштво физичара Србије
Министарство просвете, науке и технолошког
развоја Републике Србије
ЗАДАЦИ

ОКРУЖНИ НИВО
07.03.2015.

- У непокретну посуду насута је одређена количина течности густине $\rho_t = 2250 \text{ kg/m}^3$. Тело облика коцке, стране $a = 1 \text{ dm}$ и густине $\rho = 0,75 \text{ g/cm}^3$, уроњено је у течност и везано за дно посуде лаким и неистегљивим концем (слика 1). Одредити интензитет силе затезања концa. Све силе отпора занемарити.
- Тело масе $m = 1 \text{ kg}$, занемарљивих димензија, бачено је вертикално навише почетном брзином $v_0 = 10 \text{ m/s}$ са висине $H = 2,25 \text{ m}$ (у односу на површину песка). Одредити интензитет константне силе отпора песка ако се тело зарило у песок до дубине $h = 100 \text{ mm}$. Занемарити отпор ваздуха и процесе у току преласка тела из ваздуха у песок.
- У систему са слике 2 масе тела редом износе $m_1 = 3 \text{ kg}$ и $m_2 = 2 \text{ kg}$. Одредити масу тела m_3 ако се тело не креће у случају када се систем препусти сам себи да се слободно креће из стања мировања. Одредити интензитете убрзања тела m_1 и m_2 у том случају. Масе неистегљивих нити, масе котурова, и све силе трења и отпора занемарити.
- Максимално убрзање локомотиве износи $a_1 = 2 \text{ m/s}^2$, док максимално успорење износи $a_2 = 1 \text{ m/s}^2$, при чему локомотива током кретања може да постигне максималну брзину $v_{\text{max}} = 108 \text{ km/h}$. Када се зауставља у обе станице да прими путнике, најкраће време за које воз може да пређе растојање између станица А и Б износи $t_{\text{min}} = 150 \text{ s}$. Одредити растојање l између станица А и Б.
- Ученици су четири пута мерили густину једног истог тела. У табели 1 су дати резултати мерења. Одредити густину тела. Резултат изразити са апсолутном грешком. Водити рачуна о исправном запису резултата мерења. Одредити релативну грешку мерења густине. Записати сваки рачунски корак.

Слика 1.

Слика 2.

мерење	$\rho \text{ [g / cm}^3\text{]}$
1	2,04
2	1,93
3	1,98
4	2,02

Табела 1.

Сваки задатак носи 20 поена.

Задатке припремио: Владимир Чубровић, Физички факултет, Београд

Рецензент: Проф. др Иван Манчев, ПМФ, Ниш

Председник комисије: Проф. др Мићо Митровић, Физички факултет, Београд

Свим такмичарима желимо успешан рад!

VII
РАЗРЕД

Друштво физичара Србије
Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Републике Србије
РЕШЕЊА

ОКРУЖНИ НИВО
07.03.2015.

1. Како је $\rho_1 > \rho$, тада је тело у равнотежи и важи једначина $F_{\text{по}} = Mg + T$ [8п], при чему је $M = \rho \cdot a^3$ [3п] и $F_{\text{по}} = \rho_1 \cdot a^3 \cdot g$ [4п]. Из претходног следи да је интензитет силе затезања конца једнак $T = (\rho_1 - \rho) \cdot a^3 \cdot g \approx 14,72 \text{ N}$ [4+1п].

2. 1. начин. Из једначина $v_0^2 = 2gH^*$ [3п] и $v_1^2 = 2g(H + H^*)$ [3п] добијамо да тело удара у подлогу (песак) брзином $v_1 = \sqrt{v_0^2 + 2gH}$ [2п]. Успоревње тела у песку је $a = \frac{F_{\text{оп}}}{m} - g$ [4п], а како се тело заустави након пређеног пута h важи $v_1^2 = 2ah$ [3п]. Из претходних једначина добијамо $F_{\text{оп}} = m \left(\frac{v_0^2 + 2gH}{2h} + g \right) \approx 730,5 \text{ N}$ [4+1п].

2. начин (учи се ускоро). По Закону одржања енергије је $\Delta E = E_2 - E_1 = -E_1 = A_{\text{оп}}$ тј. $-\frac{mv_0^2}{2} - mg(H + h) = -F_{\text{оп}}h$.

3. Како се тело m_3 не креће тада је $m_3g = 2T$ [5п]. Једначине кретања остала два тела су: $m_1a = T$ [5п] и $m_2a = m_2g - T$ [5п]. Из претходних једначина добијамо $a = \frac{m_2}{m_1 + m_2}g \approx 3,92 \text{ m/s}^2$ [1+1п] и $m_3 = \frac{2m_1m_2}{m_1 + m_2} = 2,4 \text{ kg}$ [2+1п].

4. Како растојање l локомотива прелази за минимално време, током кретања она прво мора максимално да убрзава током времена t_1 док не достигне максималну брзину, затим да се одређено време t креће максималном брзином v_{max} , и на крају да успорава са максималним успорењем до заустављања одређено време t_2 . Тело за време $t_1 = v_{\text{max}} / a_1$ [2п] достиже максималну брзину и прелази пут $s_1 = v_{\text{max}}^2 / 2a_1$ [3п]. Локомотива се заустави за време $t_2 = v_{\text{max}} / a_2$ [2п] и пређе пут $s_2 = v_{\text{max}}^2 / 2a_2$ [3п]. Из претходног следи да се локомотива креће максималном брзином током времена $t = t_{\text{min}} - \frac{v_{\text{max}}}{a_1} - \frac{v_{\text{max}}}{a_2}$ [4п] и прелази пут $s = v_{\text{max}} \left(t_{\text{min}} - \frac{v_{\text{max}}}{a_1} - \frac{v_{\text{max}}}{a_2} \right)$ [2п]. Растојање између станица А и Б износи $l = v_{\text{max}}t_{\text{min}} - \frac{v_{\text{max}}^2}{2a_1} - \frac{v_{\text{max}}^2}{2a_2} = 3825 \text{ m}$ [3+1п].

5. Средња вредност густине тела је $\rho_{\text{sr}} = 1,9925 \text{ g/cm}^3$ [4п].

мерање	ρ [g/cm ³]	$ \rho_{\text{sr}} - \rho $ [g/cm ³]
1	2,04	0,0475
2	1,93	0,0625
3	1,98	0,0125
4	2,02	0,0275

Свако тачно израчунато одступање носи по 1,5 поена

Апсолутне грешке су највећа одступања од средње вредности, по апсолутној вредности, а апсолутна грешка мерења највећа по вредности од појединачних. Изражава се са једном цифром различитом од нуле. Тако да је апсолутна грешка мерења $\Delta\rho = 0,0625 \text{ g/cm}^3 \approx 0,07 \text{ g/cm}^3$ [4п]. Ако грешка није правилно заокружена дати 2 поена.

Густина тела је $\rho = (1,99 \pm 0,07) \text{ g/cm}^3$ [3п]. Било каква грешка не доноси бодове – на пример, ако је незаокружен резултат или грешка. Релативна грешка мерења је $\delta_\rho = \frac{0,062}{1,992} \cdot 100 \% \approx 3,1 \%$ [3п].

Ако су коришћене заокружене вредности било грешке или резултата [2,5п]. Ако је релативна грешка написана са више од четири цифре различите од нуле [2,5 п]. Ако су начињене обе грешке дати 2 поена.